De Vrede van Munster markeert het einde van de Tachtigjarige Oorlog. Spanje erkent de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden als een onafhankelijke staat. Als je het Plakkaat van Verlatinge onze Onafhankelijkheidsverklaring wilt noemen, dan is deze Vrede het geboortekaartje van Nederland.

VREDE VAN MUNSTER

PLECHTIG MOMENT Detail uit het schilderij van Gerard ter Borch van de ondertekening van het vredesverdrag, 1648. Onderin het kistje.

BEKRACHTIGING Het verdrag, de ratificaties en het kistje van de Vrede van Munster.

AFBEELDING SCHILDERIJ GERARD TER BORCH: RIJKSMUSEUM AMSTERDAM

In het verdrag staat dat Spanje en de Republiek de gebieden behouden die ze op dat moment bezitten, zowel in Brabant, Vlaanderen en Limburg als in Oost- en West-Indië. De uitoefening van de rooms-katholieke eredienst in de Repubiek wordt niet toegestaan. Het calvinisme blijft de dominante geloofsrichting.

Strikte rangorde

Van het vredestraktaat zijn vier exemplaren gemaakt: twee in het Frans en twee in het Nederlands. In het Nationaal Archief berust zowel een Nederlandstalige als een Franstalige versie. Beide exemplaren zijn ondertekend en bezegeld door de gezanten. Voor Spanje zijn dat Gaspar de Bracamonte y Guzman, graaf van Peñaranda, en Antoine Brun uit Franche-Comté. Voor de Republiek Barthold van Gent, heer van Loenen en Meynerswijk, namens Gelre; Johan van Matenesse en Adriaan Pauw namens Holland; Johan de Knuyt namens Zeeland; Godard van Reede, heer van Nederhorst, namens Utrecht; Frans van Donia namens Friesland; Willem van Ripperda namens Overijssel, en Adriaan Clant namens Stad en Lande van Groningen. De plaats van de zegels en handtekeningen geeft de rangorde weer van de ondertekenaars. Voor de Republiek tekent eerst de vertegenwoordiger van Gelre – vroeger een hertogdom – en daarna de vertegenwoordigers van Holland en Zeeland. Op 30 januari 1648 zetten zij hun handtekeningen en drukken zij hun stempels in de zegelwas van het traktaat.

Ratificatie

Beide traktaten worden vervolgens door de koning van Spanje en de Staten-Generaal geratificeerd. Spanje doet dat met twee documenten in het Frans, waarvan het een ondertekend is met '*Yo el Rey*' ('Ik de koning') en het ander met '*Philippe*'. Aan beide stukken hangt het gouden zegel van Filips IV.
Op 15 mei 1648 bekrachtigen de Spaanse en Nederlandse gezanten het vredesverdrag in de grote zaal van het raadhuis van Munster met hun eed. Dit gebeurt met open deuren en onder grote belangstelling van het publiek. Daarna worden de ratificaties uitgewisseld. De Spaanse stukken worden overgedragen in een kistje, aan de buitenkant met rood fluweel bekleed, voorzien van zilverbeslag en zilverdraad. Het wordt bewaard in het Nationaal Archief.
De schilder Gerard ter Borch, die is meegereisd naar Munster in het gevolg van de Hollandse afgevaardigde Pauw en daar in dienst is getreden van Peñaranda, legt de bekrachtiging van het verdrag op doek vast. Hierop zijn het kistje en de ratificaties duidelijk te zien. Ook de gezanten van Nederland, Frankrijk en Spanje zijn afgebeeld. Het schilderij van Ter Borch behoort tot de collectie van het Rijksmuseum in Amsterdam.

'MET BETREKKING TOT DE TACHTIGJARIGE OORLOG ONTBREEKT HET NOGAL AAN EVENWICHTIGE GESCHIEDSCHRIJVING. ZO LIJKEN MIJN HOLLANDSE VAKGENOTEN NIET TE BESEFFEN DAT HET CONFLICT NIET ALLEEN BIJ HEN WOEDDE, MAAR IN ZEVENTIEN GEWESTEN IN NOORD EN ZUID.'

– De Limburgse historicus Jos Mosmuller in *de Volkskrant*, 23 januari 2019